

LABERT OPPMØTE: Fagforeninger, klubber og antirasistiske organisasjoner demonstrerte på Jernbanetorget for å stanse nazivolden. Mobiliseringsmøtet på Blindern i forkant var en fiasko, ifølge Interasjonale Sosialister. FOTO: HILDE RAA

Svenske tilstander

Norske nynazister truet i forrige uke LO-sjef Yngve Hågensen på livet. Politiet, journalister og forskere frykter svenske tilstander. Universitetsansatte og studenter bryr seg ikke.

28. mai 1999: To politimenn blir skutt og drept i Mølleparken i Sør-Sverige. Tre svenske nynazister blir siktet og senere dømt for handlingen.

14. oktober 1999: Fagforeningsmannen Bjørn Söderberg blir henrettet i sitt hjem utenfor Stockholm. Tre nynazister blir pågrepet for drapet.

8. februar 2000: LO-leder Yngve Hågensen og to andre med lederverv i organisasjonen blir truet på livet. Hågensen politianmelder saken. Nazitteroren er kommet til Norge. Markeringskrav i forhold til det svenske nazimiljøet kan medføre alvorlige voldshandlinger.

Behov for å markere

– I Norge er nynazistene i full stand til å utføre vold, men derfra til å planlegge en henrettelse er det et langt stykke. Jeg tror og håper de viker tilbake fra det, sier Tore Bjørge ved Norsk Utenrikspolitisk institutt.

Han trekker paralleller til Sverige, hvor nynazister fra begynnelsen av nittitallet lenge benyttet terroristisk retorikk før de gikk til alvorlige voldshandlinger og drap.

– Miljøet har nå et helt klart markeringsbehov i forhold til det svenske miljøet, og dette kan drive frem voldshandlinger, sier Bjørge.

Hvem er hovedfienden til norske nynazister?

– Tradisjonelt har venstrefundamentalisme, militante anti-rasister og innvandrere vært hovedfienden. Nå i den senere tid er det økt fokus på personer fra det etablerte samfunn og personer i sentrale maktposisjoner, sier Bjørge.

Ved Kriminalvakten ved Oslo Politidistrikt får Universitas opplyst at politiet ser svært alvorlig på drapstruslene mot LO-lederen. Politiet frykter at norske nynazister i enkelttilfeller kan gå like langt som sine svenske meningsfeller.

– Passive akademikere

– Det som er farlig med de norske nynazistene er at de har et press på seg for å demonstrere at de er noe til karer. Det er realistisk å frykte at de kan gripe til vold, og derfor må man ta dem veldig alvorlig.

Det sier leder for Norsk forening mot Antisemittisme, Kristoffer Gjøtterud. Han reagerer kraftig på akademias likegyldige holdning overfor den voksende nynazismen i Norge.

– Dette er et alvorlig problem, og universitetsansatte bør helt klart ta kritikk for sin passivitet. At studenter er uengasjert kan henge sammen med at deres professorer er passive. Det er uansett alarmerende at studenter er så politisk passive, særlig når man ser på utviklingen i samfunnet. Man blir så orienterte mot å lykkes i studier at man blir blinde for å ta ansvar. Hele det akademiske miljøet og utdanningssamfunnet vi lever i er ensidig opptatt av økonomisk suksess, sier Gjøtterud.

Hvordan kan academia stanse nynazismen?

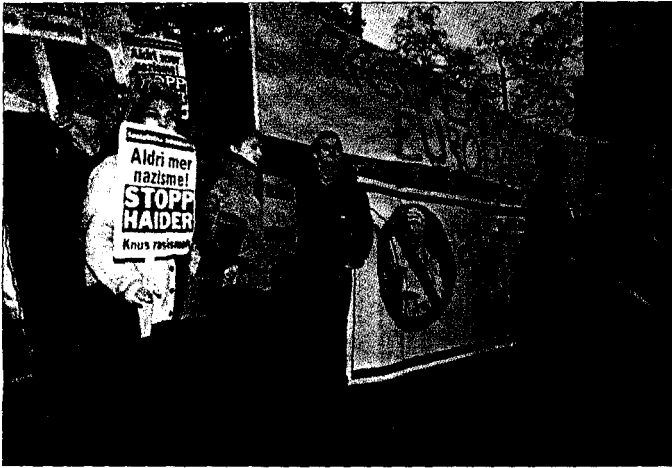
– Vi må bruke ordet, men når vi ser på historien så er det lite å vente fra det akademiske miljøet. Det var for eksempel få akademikere som sto opp mot Hitler og mot sovjetdiktaturet. Vi lever i en skummel tid. Likegyldigheten gir disse bevegelsene den økende innflytelsen de nå får, sier Gjøtterud.

Samtidig som store deler av det akademiske miljøet sitter på gjerdet, prøver flere nasjonalistiske og nynazistiske grupperinger i Norge å legitimere sin ideologi gjennom akademisk tilknytning. Tidligere

februar 2000

"Universitet" 16.2.00

23

OFFENSIV MOT HAIDER: Ytre høyre har fremgang i Europa. Etter valget i Østerrike demonstrerte Internasjonale Sosialister foran den Østerrikske ambassaden for å vise sin avsky mot Jörg Haider. FOTO: KHAI NGUYEN

NAZILEDER: Nordmannen Erik Blücher er en av lederne i det svenske nynazistmiljøet. Han er også et forbilde for den norske organisasjonen Blood & Honour. Dette bildet er tatt på en hvit-makt konsert i Råde i Østfold for vel et år siden. FOTO: BLOOD & HONOURS NETTSTIDE

”

– Det som er farlig med de norske nynazistene er at de har et press på seg for å demonstrere at de er noe til karer.

redaktør for nasjonalistenes hovedorgan Fritt Forum, Michael Knutsen, er utdannet sosiolog ved Universitetet i Oslo og har gjentatte ganger poengtert sin faglige bakgrunn i Fritt Forum. For tiden studerer flere tidligere nøkkelpersoner i det nazistiske miljøet ved Universitetet.

– Vi er ikke voldelige. Vi ønsker å komme mer til orde gjennom å besette maktposisjoner i framtida, sier en tidligere aktør i det nynazistiske miljøet til Universitets.

Vold mot nazister

Tirsdag 4. januar ble klubbleder og antirasist Ole Sverre Wiker angrepet med kniv i sitt hjem av tre personer han mener var nynazister. Angrepet var første tegn på at norske nynazister ønsker å følge ødsstrategien til sine svenske kolleger. Rådgivere og antirasister svarte med aksjoner.

Foran demonstrasjonen Stopp nazivolden nå! holdt Internasjonale Sosialister (IS) på Blindern et mobiliseringsmøte på Universitetet. Bare ett ikke-medlem møtte opp.

– Det er ingen tvil om at studenter flest er mot nazisme, men problemet er å få dem til å gjøre noe aktivt, sier IS-medlem Are Husby.

Han frykter at nynazistene har hevet seg til et høyere politisk nivå når de nå har utpekt fagforeninger som sin hovedfiende.

Med terrorangrepet på Ole Sverre Wiker virker det som om nynazistene gjør et offensivt forsøk på å rekruttere nye folk til miljøet sitt. Nazistene rekrutterer ved terror, og de er inspirerte av den organiserte nynazismen i Sverige, sier Husby.

– Problemet er at nazisme baserer seg på vold. Så lenge vi har nazisme, så har vi også nazistisk vold, sier Husby.

IS har vært offensive i kampen mot nynazister i Norge, og varsler nå dramatiske tiltak for å stanse nazisteroren.

– Vi vil i første omgang bruke det offentlige rom for å skape debatt, men når nynazister og rasister prøver å organisere aktiviteten, så er det viktig å stanse det. Med kjeppjaging og trusler vold om nødvendig, sier Husby.

– Nazistene har den politiske forståelse av hvor viktig det er å vinne gata. Her er vi

nødt til å vise aktiv motstand og vise at vi er flere og sterkere, sier han.

På svartelista

Antirasister i Norge har lenge vært aksjonsmål for nynazister. Gjennom skandinaviske og britiske publikasjoner oppfordrer terroristorienterte grupperinger til trakassering og vold. Magasinet Combat 18 har publisert svartelister over aktive antifascister i Oslo. Listene inneholder bilder, navn, telefonnumre og adresser, og oppfordrer til telefonterror og trakassering.

– I ideologi, terror og evne til å organisere seg er norske nazister som juniorer å regne, og dette er farlig fordi det ligger et forventningskrav om å klare å gjennomføre symbolske voldshandlinger for å markere styrke. Derfor må drapstrusselen fra norske nynazister mot LO-lederen tacs alvorlig.

Dette sier journalist og tidligere redaktør i Klassekampen, Finn Sjøe.

– Jeg kjenner til at det nå eksisterer lister over forskere, politi, journalister og myndighetspersoner som uttaler seg mot nazistene, sier Sjøe.

I desember i fjor ble organisasjonen Anti-Antifa (anti-antifascister) gjenopprettet i Norge, og Sjøe betrakter drapstrusselen mot LO-leder Yngve Hågensen som et resultat av dette.

I 1993 ble Anti-Antifa for første gang opprettet av en indre krets i det norske nynazistiske miljøet. Anti-Antifa opererte da med såkalte «tekniske lister» over antifascister man skulle angripe med vold, og såkalte «strategiske lister» over myndighetspersoner og personer i det offentlige rom. Allerede den gang så man en dreining bort fra innvandrere til medlemmer i stat og aktører i det offentlige rom som arbeidet med å bekjempe nazister. Sjøe advarer mot å undervurdere bombe- og voldstradisjonene i det høyreekstreme miljøet.

– Selv om de store dramatiske bombene ikke har flerret den norske virkeligheten, har det vært mange og alvorlige voldsepisoder. Med mellom 20 og 30 aktive smågrupperinger, noen større og viktige strategier, skal det ikke så mye til for man får alvorlige voldshandlinger.

Nynazisme i Norge

På 1970-tallet hadde den nazistiske og høyreekstreme bevegelsen i Norge et kraftig oppsving. Norsk Front under leder Erik Blücher hadde i 1978–79 omlag 13 000 medlemmer. Kraftige strategimotsetninger innad i bevegelsen gjorde at fremgangen sprakk i 1979 med bombeattentat mot 1. mai-toget i Oslo, hvor en person ble kraftig skadd. Norsk Front ble til Nasjonalt Fellesskap. Erik Blücher og flere av hans meningsfeller dro i eksil til England, deretter til Polen og senere til Sverige. Det forteller Finn Sjøe, journalist og tidligere redaktør i Klassekampen.

– På 1980-tallet var volds-tradisjonen fremtrende, noe som ble demonstrert da nazister i 1985 bombet Amadyia-moskeen på Frogner. Dette førte til forvirring og faneflukt fra tidligere konsoliderte høyreekstreme. I et internt oppgjør på Hadeland i 1981 ble to personer henrettet, forteller Sjøe.

I 1987 fikk de høyreekstreme et nytt oppsving: Folkebevegelsen mot Innvandring (FMI) under leder Arne Myrdahl livnærte seg på innvandrermotstand. Rygggraden til den gryende masse-bevegelsen brakk da Myrdahls plan om bombeattentat mot asylmottaket Howe-leir på Tromøya utenfor Arendal ble avslørt.

– Den gryende massebevegelsen skapte grobunn for et tretti-talls små og mellomstore bevegelser. De høyreekstreme ble splittet i tre mellom de

sterkt innvandringsfiendlige, som for eksempel Fedrelandspartiet, og de militante nazistene, representert av blant andre ungdomsorganisasjonen Viking og Hvit Arisk Motstand. I sentrum sto Nasjonaldemokratene med Michael Knutsen som fører. Knutsen søkte en tosporstrategi: en forening av de to ytterpunktene. Knutsen startet bladet Norsk Blad som senere ble til Fritt Forum. Fritt Forum er fortsatt det største bladet for nasjonalsosialister i Norge.

I 1993 skilte det seg ut en særgruppe fra de militante nazistene, Anti-antifa, som søkte å bekjempe antifascister etter modell fra Tyskland.

– Fra 1996 til i dag eksisterer det store problemer med indre strid og mye omorganisering i det høyreekstreme miljøet. En klar leder mangler, men tidligere fiender har begynt å snakke sammen. Ideologien domineres av et irrasjonelt, primitivt jødehat. ZOG, mest korrekt oversatt som «det sionistiske regimet», er kjernebegrepet for flere og flere nazister. Ifølge nazistene er dette makteliten som over hele verdens styres av tunge finansielle krefter med sterkt jødisk innslag. Blood and Honour er erklært opprettet i Norge, og den norske filialen av Anti-antifa, en organisasjon som systematisk skal kartlegge og sabotere antifascister, ble reetablert i desember i fjor, sier Sjøe.

Av Caroline Rugeldal og Ole Bjørner Loe Welde